

STJEPAN SABLJAK

KRONIKA SENJSKE GIMNAZIJE

Naslov originala: Chronik des Gymnasiums in Zengg (Program des k. k. Militärgrenz-Gymnasiums zu Zengg, Trst 1853, str. 22-27)

Stjepan Sabljak

UDK:371(497.13)(091)
Pregledni članak
Ur.:1990-05-10

Kroniku Senjske gimnazije autor povezuje s nitima prošlosti. On ustanovljuje da nedostaju mnogi podaci iz dalje prošlosti, ali se ipak s vjerojatnošću može prihvatiti da je za školovanje svećenika morala postojati neka vrst školovanja. Podaci o školskim ustanovama iz bliže prošlosti dokazuju da su u XVIII. stoljeću pavlini u dominikanskom samostanu u Senju držali gimnaziju.

Za ponovno otvaranje gimnazije imao je velike zasluge poznati senjski i modruški biskup Mirko Ožegović. Na vlastiti trošak uveo je 1839. prvi gramatikalni razred, 1840. drugi, 1841. treći i 1842. četvrti. Ipak, obnova rada u Senjskoj gimnaziji obično se datira s travnjem 1843. jer je tada ta ustanova službeno odobrena.

Autor spominje sve relevantne činjenice o djelatnosti ove škole, pa ovaj rad predstavlja dragocjen izvor za sve istraživače školske povijesti, osobito povijesti Senjske gimnazije.

Kako bi se kratka kronika ove Gimnazije – obrazovne ustanove koja ne postoji ni dva puna desetljeća – mogla prikladnije prikazati, bilo bi potrebno povezati je s nitima bliže i dalje prošlosti. Što se tiče dalje prošlosti, za nju manjkaju podaci pa se zbog toga postojanje viših obrazovnih ustanova, njihovo trajanje i organizacija ne mogu sa sigurnošću odrediti, ali bi se kao vjerojatno moglo pretpostaviti da je u ratom uzdrmanim vremenima jedva mogla postojati neka viša obrazovna ustanova. Ipak, za pripremu duhovnih zvanja morala je postojati neka prilika, a konventualci (franjevci, op. pr.), različitih redova nesumnjivo su u svojim obiteljima njegovali znatnost, naime dijecezanski anali upućuju na to da su i svjetovni svećenici i monasi iz dijecezanskog okruga bili uzdignuti na biskupsku čast, što je ipak svakako moralo pretpostaviti određeni stu-

panj znanja. Što se tiče bliže prošlosti, poznato je da su pavlini, za koje je uređen nekadašnji dominikanski samostan, držali gimnazijske škole za nagradu od 400 florina »ab aerario« (po eraru, op. pr.) što se vidi iz jedne naredbe Karlovačkog generalata od 17. rujna 1777, gdje je pavlinski provincijal bio opomenut što se ne brine za namještanje stručnih učitelja. U tom su pozivu svjetovni svećenici koje je izabrao biskup ostali sve do 1820, kada je prema visokoj naredbi Generalkomande od 18. rujna broj 1660 bila ukinuta gimnazija, a prema odluci od 9. srpnja 1820. i ondašnja realna i nautička škola, i zadržana je samo tzv. normalka, s uputom da se bolje organizira, nadalje da u pogledu dušebrižništva bude podvrgnuta gimnazijskim učiteljima, dok su učitelji realne i nautičke škole, u istom svojstvu, bili premješteni u njemačke provincije, ali su privremeno ostali ne normalci s dotadašnjim plaćama. Kasnije stalno obnavljana nastojanja magistrata i općine da se ove škole ponovno otvore ostala su bez uspjeha. Međutim, da bi se nadarenim sinovima siromašnih stanovnika dala prilika za obrazovanje, odobrene su iz pristojbi za sol stipendije u ukupnom iznosu od 400 florina.

Seminar (sjemenište, op. pr.) za kler senjske i modruške ili krbavske dijeceze koji se prije morao organizirati u tuđim biskupijama, a i u Grazu kod jezuita (na temelju donacije koju je isposlovao biskup Pohmajević) bio je odobren milošću premilostivog zemaljskog gospodara, nekadašnjega cara i apostolskoga kralja Franje I, najvišom odlukom od 20. studenoga 1804, ali je otvoren tek 1. studenoga 1806. u prijašnjem samostanu otaca franjevacu primorsko-hrvatske provincije Sv. Križa, kao javno teološko učilište, i još se i danas uzdržava sa 10.495 guldena. Zamjenik ravnatelja plaćen je godišnje s 300 guldena, duhovnik i prefekt svaki s 200 guldena, dva starija profesora teologije svaki sa 700, a dva mlađa sa 600 guldena, dok se ostatak upotrebljava za zbrinjavanje rektora, odgajatelja, ostalih pretpostavljenih i napokon i za plaće posluge.

Na zahtjev biskupa, visokom odlukom od 8. srpnja 1808. odobreno je i filozofsko učilište kao biskupski licej na kojemu su bila namještena samo 3 profesora, svaki s godišnjom plaćom od 800 florina. Jedan je od njih predavao logiku, metafiziku i moralku, drugi čistu i primijenjenu matematiku, a treći fiziku. Prvo filozofsko godište trebalo je početi šk. g. 1808/9, a drugo 1810. Budući da je ovaj dio zemlje bio ustupljen Francuzima, a seminar je na kraju 1810. ugrožen tajanstvenim požarom, to je učilište s teološkim studijem otvoreno tek 1816/17. nakon restauriranja zgrade oštećene požarom. Dotacija za svakog profesora filozofije u iznosu od 500 fl. (ukupni godišnji iznos 1500 fl.) bila je povučena, ali bez obzira na to, filozofija je nastavila rad uz pomoć nastavnika iz seminara. Primili su i još jednog svećenika, kojega su plaćali prehranom u seminaru i malom nagradom.

Takva je bila situacija u vezi sa srednjim i visokim školskim ustanovama u Senju kada je god. 1834. sadašnji biskup, njegova ekscelencija gosp. Mirko Ožegović pl. Barlabaševački zauzeo stolicu senjskoga biskupa i spoznao žalosne posljedice ukidanja Gimnazije koje su se odrazile u nedostatku svećenika. I sam nekada predstojnik viših nauka, oboružan teoretskim i praktičnim znanjima s područja javne nastave, nije žalio ni truda ni troška da bi što prije obnovio Gimnaziju.

Dok su u cilju ponovnog uspostavljanja Gimnazije bili u toku postupci na najvišem mjestu, očinski brižan crkveni poglavar uveo je privremeno, o vlastitom trošku, 1839. prvi gramatički razred, a kako bi se učenicima pružila prilika za javno priznavanje ispita, u tu su svrhu – na trošak samoga biskupa – pozvani iz Karlovačke gimnazije direktor pater Emanuel Podvinsky i profesori Augustin Večerina i Mihael Ba'nyi. 1840. otvoren je drugi gramatički razred, a 1841. treći. U međuvremenu se sa sve većom radošću iščekivao povratak Gimnazije i ustanovljene su ustanove koje su putem natječajnih ispita stručno osposobljavale osobe izabrane za učiteljski poziv.

5. travnja 1841. održan je prvi natječajni ispit za gramatičke razrede, na koji se prijavilo 7 konkurenata. U vezi s tim natječajnim ispitom, slijedom objave dvorske komisije za studije od

18. listopada 1841, osposobljeni su za gramatičke učitelje Tomo Matić, Stjepan Sabljak i Franjo Sladović, među koje je uvršten i Roko Barac na temelju natječaja koji je održan u Beču.

Oni su tada počeli raditi kao učitelji, a ujedno je doktor teologije i profesor Luka Petrović bio izabran za gimnazijskog prefekta. Isto tako tekle su pripreme da se održi natječajni ispit za humanističke razrede, a ujedno se razmišljalo i o proglašenju Gimnazije javnim učilištem. Za to vrijeme zaposlenim gramatičkim učiteljima Sabljaku i Matiću (koji su od biskupa dobivali besplatnu prehranu i 5 fl. mjesečne nagrade), kao i Barcu, visoko Dvorsko ratno vijeće odobrilo je nagradu od 100 guldena na temelju uredbe od 12. listopada 1842.

Ponovno uspostavljanje Gimnazije datira s 25. travnja (vjerojatno svibnja, op. pr.) 1843, kada je visoka Zemaljska generalkomanda naredbom od 23. svibnja 1843. br. 2264, a na temelju uredbe br. 2096 od 28. travnja iste godine, objavila da je Njegova Preuzvišenost blagoizvoljela zaključkom s upravo citiranim datumom odobriti obnovu Senjske gimnazije na teret države, i to na sljedeći način:

1. Senjska gimnazija ubuduće je javno učilište, a svjedodžbe koje ona ispostavlja trebaju se poštivati u svim austrijskim državama.

2. Profesori se biraju iz dijecezanskog svećenstva, a na temelju položenoga natječajnog ispita, u sporazumu s gospodinom dijecezanskim biskupom.

3. Učiteljsko osoblje sastoji se od 4 gramatička učitelja, 2 humanistička učitelja i jednog katehete. Prefektura se dodjeljuje gospodinu dr. Luki Petroviću, direktorat gospodinu dijecezanskom biskupu, jer su obojica nenadoknativi uglednici. Humanističkim učiteljima i kateheti (kojemu se dodaje i obučavanje vjeronauka u senjskim pučkim školama) određuje se od šk. g. 1843. nagrada od 400 guldena, a gramatičkim učiteljima 300 guldena.

4. Nadalje se odobrava školski podvornik s godišnjom plaćom od 120 florina, zatim paušal za ogrjevno drvo od godišnje 108 florina, za školski pribor godišnje 60 florina i napokon za održavanje školske zgrade ili eventualno stanarinu odobrava se godišnji paušal od 200 fl.

5. Kako bi se pokrio trošak potreban za održavanje ovoga učilišta (iznos od otprilike 2900 do 3000 fl) učinit će se sljedeće:

a) Povlače se stipendije za školovanje 4 senjske i 6 karlovačkih za Ličku, Otočku i Ogulinšku regimentu i namjenjuju se za održavanje Gimnazije tako dugo dok je Senj pod vojnom jurisdikcijom.

b) Novac koji se uplaćuje za školarinu utvrđuje se u iznosu od 6 fl. i namjenjuje se održavanju zgrade.

c) Svota od otprilike 1700 ili 1800 fl. koja nedostaje za pokriće troška od 2900 ili 3000 fl. dopunjavat će se iz općeg vojnog fonda za obrazovanje tako dugo dok Senj potpada pod Vojnu krajinu.

6. Plaćanje rećmuneracije (plaće, op. pr.) kao i podmirivanje drugih potreba treba provesti Senjski magistrat.

U šk. g. 1841/42 postojala su tri razreda, 1842/43. četiri, pod vrhovnim nadzorom i upravom gospodina dijecezanskog nadbiskupa Mirka Ožegovića pl. Barlabaševačkog i uz prefekturu gospodina dr. Luke Petrovića. Nastavu su održavali službeno osposobljeni svjetovni svećenici Franjo Sladović, Tomo Matić, Roko Barac i Stjepan Sabljak, vjersku nastavu održavao je svaki učitelj u svom razredu, a ekshorte (propovijedi, op. pr.) je vodio Roko Barac.

U šk. g. 1843/44. otvoren je 1. humanistički razred. Učitelji su bili isti, samo je Stjepana Sabljaka, koji je sada predavao u 1. humanističkom razredu, zamijenio svjetovni svećenik profesor Anton Zitz, a dosadašnjega katehetu glavne (osnovne, op. pr.) i djevojačke škole Roka Barca zamijenio je u tim školama suplent Vjenceslav Kargaćin.

Kako bi se Roku Barcu omogućilo polaganje katehetskog ispita, pripremljena su natječajna pitanja za humanističke razrede na temelju uredbe visokoga Dvorskog ratnog vijeća od 8.

srpnja 1843, br. 2736, i određene su ustanove za polaganje ispita. Ispiti su održani u rujnu 1843. Sladović, Matić i Sabljak natjecali su se za učitelje humanističkih razreda, a Barac za mjesto katehete.

Rješenjem visoke Generalkomande od 3. travnja br. 1584, a na temelju naredbe visokoga Dvorskoga ratnog vijeća od 11. svibnja br. 502, dána je ocjena dotičnih natječaja prema kojoj su Franjo Sladović, Tomo Matić i Stjepan Sabljak stručno osposobljeni za humanističke profesore, a Roko Barac za katehetu.

28. svibnja 1844. opet je održan natjecajni ispit za gramatičke razrede na temelju uredbe visokoga Dvorskoga ratnog vijeća od 11. svibnja br. 502 (u tekstu rukom ispravljeno svibanj u travanj). Nakon toga, a u skladu s uredbom visokoga Dvorskoga ratnog vijeća od 22. rujna 1844, br. 4498, stiglo je odobrenje prema kojemu se osposobljavaju za učitelje Tomo Petrović, Vjenceslav Kargačin, Adalbert Mikšić, Josip Turkalj i Anton Zitz. Njihovo zaposlenje u određenom nastavnom predmetu prepušteno je izboru dijecezanskog biskupa i ravnatelja.

U god. 1844/45. Gimnazija je kompletirana sa šest razreda, a u nastavničko vijeće došao je Tomo Petrović. Uvedena je školarina i propisan način kako se može zahtijevati oslobođenje od plaćanja.

U god. 1845/46. djelovali su na Gimnaziji učitelji koji su osposobljeni za to zvanje putem natječaja, i to u gramatičkim razredima Petrović, Kargačin, Zitz, Sladović, a u humanističkim razredima Matić i Sabljak. Svaki je učitelj istodobno predavao u svom razredu vjeronauk. Kateheta je obavljao službu u pučkoj školi, održavao je propovijedi za gimnazijske učenike i uz pomoć ostalih učitelja brinuo se za obdržavanje učeničkih pobožnosti.

U tijeku šk. god. 1846/47. nisu u statusu nastavnog osoblja nastale druge promjene, osim što je Adalbert Mikšić zamijenio Antona Zitza, koji je otišao na dušebrižnički posao.

Te su godine postupci oko uvođenja mađarskoga kao nastavnog jezika u ovdašnju gimnaziju dospjeli tako daleko da se radilo još samo o dobivanju učitelja u tu svrhu i o njegovoj plaći. Ipak do toga nije nikada došlo.

U god. 1847/48. kateheta osnovne i djevojačke škole i propovjednik na Gimnaziji Roko Barac unaprijeđen je za župnika, vicenatpopa i naslovnog kanonika, njega je zamijenio Franjo Sladović, a Sladovića pak Ivan Radočaj, koji je u međuvremenu položio natjecajni ispit, a bio je postavljen za učitelja na temelju naredbe od 30. kolovoza 1848, br. 4256.

Slijedeće školske godine, 1848/49. nije bilo promjena u gimnazijskom osoblju. Nakon završetka te školske godine uslijedio je novi nastavni sistem i stigao je provizorni nastavni plan za sljedeću školsku godinu na temelju naredbe visoke Zemaljske vojne komande od 29. kolovoza 1849.

Time je došlo do stapanja gimnazija i filozofskih učilišta u jedinstveno učilište, pa je nastala situacija kada se moralo govoriti i o ovdašnjem filozofskom učilištu, odnosno njegovoj novoj organizaciji.

Kako je već spomenuto, ovdje je postojalo jedno privatno biskupsko filozofsko učilište koje je radilo prema nastavnom planu što se primjenjivao u ugarskim zemljama, ali se unatoč tome moglo uspoređivati s mnogim javnim ustanovama iste vrsti. Naime, na njemu su djelovali stručni profesori, a nedostatak je bio samo u tome što to učilište nije bilo javna ustanova i studentima nije utiralo put za fakultetske studije ako se oni ne bi htjeli posvetiti samo duhovnom zvanju.

Da bi se spriječio nedostatak klera i da bi se siromašnijim građanima kao i učenicima iz Vojne krajine i susjednih otoka išlo na ruku, a da pri tome učenicima bude omogućeno da nastave znanstveno obrazovanje, predložio je visoko uvaženi dijecezanski biskup – u svojoj očinskoj brizi – plan filozofskih studija i plaće profesora koji tamo djeluju na višim i visokim položajima, uzimajući u obzir tadašnje još niske cijene životnih potreba. Tako su voditelji seminara: vice-

rektor, duhovnik i prefekt s dodatkom od godišnjih 300, odn. 200 fl. i svojim plaćama iz svećeničkog fonda bili izjednačeni s plaćom profesora filozofije, koja je određena visokom odlukom iz godine 1808, a preostaloj dvojici profesora, koji nisu radili u dijecezanskom seminaru, odobrila se puna plaća od godišnjih 500 fl.

Visoka vlast odobrila je prijedloge pa je na temelju uredbe visokoga Dvorskog ratnog vijeća od 30. srpnja 1845. i naredbe visoke Generalkomande od 18. kolovoza iste godine visoko uvaženom gospodinu biskupu i direktoru dano do znanja da je Njegova Preuzvišenost blagonaklono odobrio da se privatno Filozofsko učilište u Senju promijeni u javnu ustanovu, kako je to predložilo visoko Ratno dvorsko vijeće u sporazumu s k. k. dvorskom komisijom za studij.

S obzirom na ove promjene trebaju se poštivati slijedeće odredbe (izvadak):

a) Filozofsko učilište u Senju izjednačuje se sada i ubuduće s Gimnazijom kao javna ustanova, a njegove svjedodžbe moraju se bez pogovora prihvatiti i priznati u svim mjestima Austrijske Monarhije.

b) Filozofsko učilište u Senju treba se pridržavati nastavnog plana za slične studije u njemačko-austrijskim provincijama, ali uz dodatak nastavnog predmeta: gospodarstvo.

Sl. 94. – Glavna senjska ulica
Potok – snimak iz vremena
oko 1910.

Senj — Ulica

c) Vrst i način postavljanja profesora filozofskog učilišta ostaju isti kao kod gimnazije.

d) Nastavno osoblje će se – kao i do sada – sastojati od pet profesora, od kojih će svaki, počevši od šk. g. 1845/46. (tako dugo dok je Senj pod vojnom upravom) imati plaću od 500 fl, koja će se pokrивati kako to odredi dijecezanski biskup.

e) Ravnateljstvo nad filozofskim studijem povjerava se gospodinu biskupu (obećavaju se i pitanja za natječajne ispite u svrhu osposobljavanja).

f) Imućni učenici plaćaju školarinu, i to godišnje 9 fl.

Filozofsko učilište svečano se otvorilo na početku šk. g. 1845/46. Ubrzo nakon toga, na temelju visoke naredbe bio je održan natječajni ispit na kojem su svi natjecatelji stručno osposobljeni.

Te godine poučavali su na Filozofskom učilištu:

Anton Sokolić – propovijedi, vjeronauk i pedagogija, dr. Juraj Sikirić – filozofija, dr. Anton Hesky – matematika, dr. Vjenceslav Soić – fizika, prirodopis i gospodarstvo, Dominik Cimiotti – filozofija i povijest.

Na početku šk. g. 1846/47. dobio je dr. Anton Hesky katedru teologije, a zamijenio ga je svjetovni svećenik Vuk Bičanić, koji je već položio natječajni ispit. U šk. g. 1847/48. nije bilo nikakvih promjena među nastavnim osobljem, samo što je prof. dr. Vjenceslava Soića zamijenio – s već položenim natječajnim ispitom – Matija Čop. Takvo je stanje trajalo sve do god. 1848/49.

U vezi s novom organizacijom dobilo je Filozofsko učilište skupocjene fizikalne aparate, oryctognostično-geognostičnu zbirku, zatim paleontološko-geognostičnu zbirku, modele kristala i herbar s uzorcima pribora za nastavu gospodarstva.

Početak šk. g. 1848/50. i novoga nastavnog sustava označio je jedan za gimnaziju vrlo zanimljiv događaj. Naime, prema dopisu visokoga Ministarstva unutrašnjih poslova od 23. rujna 1849. visoko poštovanom i gospodinu dijecezanskom biskupu i ravnatelju tamošnjega visokog učilišta Mirku Ožegovicu pl. Barlabaševačkom milostivo je dodijeljena čast tajnoga savjetnika u znak priznanja za njegove izvanredne zasluge.

Na temelju već spomenutoga nastavnog plana i plana nove organizacije koji se u međuvremenu pojavio sjedinjeni su Senjska gimnazija i Filozofsko učilište u potpunu višu Gimnaziju. Nastavno osoblje sastojalo se od šest gimnazijskih profesora i jednog propovjednika, zatim pet profesora Filozofskog učilišta, ukupno 12 osoba, između kojih su podijeljeni nastavni predmeti tako da su pojedinci imali veća zaduženja. Plaća im je ostala ista. Profesor filozofije i povijesti Dominik Cimiotti dao je ostavku, a na njegovo je mjesto došao gimnazijski propovjednik Franjo Sladović, koji je položio natječajni ispit za profesora grčkoga, latinskog, filologije i svjetovne povijesti. Prazno mjesto u obvezatnoj nastavi popunio je kapelan Ivan Ilaušek.

18. veljače 1850. pretrpjela je viša Gimnazija izrazito osjetljiv gubitak smrću prof. dr. Jurja Šikića. Gubitak nastavnika koji je time nastao nadoknađen je povećanim zaduženjima ostalih profesora, a uz to je u svojstvu pomoćnog učitelja namješten gradski kapelan Tomo Sladović.

Prema uredbi visokoga Ratnog ministarstva od 31. kolovoza 1850. prihvaćena je ostavka ravnatelja, gospodina dijecezanskog biskupa Mirka Ožegovića pl. Barlabaševačkog i uz to izrečena duboka zahvalnost njemu kao ravnatelju i Luki Petroviću, k. k. dvorskom kapelanu, obojici kao bivšim gimnazijskim prefektima, za njihovu dugogodišnju, revnosnu i nenadoknadivu službu na spomenutim položajima, uz napomenu da razrješenje Njegove Preuzvišenosti biskupa niukoliko neće značiti oduzimanje utjecaja koji je biskup dosada imao na gimnaziji.

Temeljem rješenja visokoga Ratnog ministarstva od 19. rujna 1850. i naredbe visoke Zemaljske generalkomande od 26. rujna iste godine, ravnateljstvo više Gimnazije privremeno je preneseno na prof. Stjepana Sabljaka, a ujedno je gimnazijska uprava opunomoćena da za 12. ispražnjeno, mjesto nastavnika primi privremenog nadučitelja Senjske glavne škole svjetovnog svećenika Emanuela Siadovića.

Gimnazija i Filozofsko učilište smješteni su zbog nedostatka vlastite školske zgrade na dva različita privatna mjesta. Visoko Ratno ministarstvo odobrilo je uredbom od 9. prosinca 1850. kupnju i adaptiranje kuća nadčasnika Čolića za gimnazijsku zgradu.

Na početku šk. g. 1850/51. dobio je profesor više škole gospodin Matija Čop jednu katedru za teologiju. Kad je predmet koji je on predavao preuzeo drugi nastavnik, nastala je među nastavnicima obvezatne predmete praznina koju je popunio suplent, svjetovni svećenik Engelbert Radočaj. U tijeku 1. semestra profesor vjeronauka Anton Sokolić unaprijeđen je za župnika i vicenatpopa. Potreba da se upotpuni nastavno osoblje rezultirala je primanjem jednog suplenta, koji je pronađen u osobi dotadašnjega pomoćnog učitelja za crtanje i kaligrafiju, svjetovnog svećenika Josipa Accurtia.

Na kraju ove šk. g. na Senjskoj je gimnaziji, u skladu s rješenjem visokoga Ratnog ministarstva od 16. srpnja 1851. održan prvi ispit zrelosti s učenicima 8. razreda.

Navedenim rješenjem utvrđeno je i da redoviti nastavnici ove Gimnazije uz godišnju plaću koju su do tada primali trebaju od 1850/51. dobivati još dodatnih 200 fl. sve dok se plaće ne budu regulirale na neki drugi način.

Stanje nastavnog osoblja ostalo je 1850/51. nepromijenjeno.

Cijeneci proces ispita zrelosti održanog na koncu šk. g. 1850, na temelju rješenja visoke Zemaljske vojne komande od 13. prosinca 1851, što je uslijedila prema naredbi visokoga Ratnog ministarstva od 3. 12. te godine, utvrđene su plaće profesora na gimnaziji, tako da su redoviti profesori više gimnazije imali 500 fl. i dodatak od 200 fl., ukupno 700 fl., profesori niže gimnazije 400 + 200, ukupno 600 fl., a supleniti 60% te svote. U skladu s tim, kao i u skladu s rješenjem visokoga Ratnog ministarstva od 25. svibnja, uzimajući u obzir položen natječajni ispit i višegodišnji nastavnički staž u svojstvu redovitih učitelja, priznaje se nastavnicima više gimnazije Stjepanu Sabljaku, Tomi Matiću, Vuku Bičaniću i Tomi Petroviću 500 fl. plaće i 200 fl. dodatka; nastavnicima niže gimnazije Vjekoslavu Kargačinu, Adalbertu Mikšiću i Ivanu Radočaju 400 fl. plaće i 200 fl. dodatka.

Na kraju ove školske godine održan je drugi ispit zrelosti.

Šk. g. 1852/53. koja je upravo protekla, donijela je mnogo promjena nastavnog osoblja. Prof. Bičanić bio je u prošloj školskoj godini nekoliko puta bolestan a nada da će ponovno biti viđen u svom pozivu pokazala se nesigurnom: drugi su se nastavnici morali opteretiti njegovim nastavnim predmetima. U međuvremenu pokazala se potreba za novim osobljem, ne samo zbog zamjene bolesnog prof. Bičanića nego i zbog popunjavanja praznine nastale odlaskom suplenta Engelberta Radočaja. Prvog je zamijenio suplent Franjo Rački, a drugoga Ivan Ciković, oba svjetovni svećenici. U međuvremenu je suplent Emanuel Sladović iskoristio ljetne praznike i dva mjeseca od školske godine za polaganje nastavničkog ispita u Beču.

Školska godina nije baš počela sretno. Kada su supleniti Josip Accurti (učitelj matematike i prirodopisa) i Franjo Rački (učitelj fizike) istodobno podnijeli ostavke i napustili školu – prvi 18. a drugi 15. studenog – njihov je odlazak to teže pogodio ustanovu što su nepopunjeni ostali predmeti za koje se već unaprijed znalo da se prikladne osobe neće lako naći. Da se ne bi predugo prekidala nastava predmeta koju su do tada držali ovi stručnjaci, preuzeo je privremeno redoviti učitelj niže gimnazije Adalbert Mikšić fiziku, a njega je dotle zamijenio teolog Petar Matković kao suplent. Na mjesto učitelja – suplenta Accurtia nakon dugog prekida, a na temelju raspisanog natječaja, došao je 19. ožujka iste godine Adolf Špaček, svećenik premonstratenskog samostana u Seelu u Češkoj. Kandidat za nastavničku službu Emanuel Sladović dobio je od ispitne komisije u Beču svjedodžbu stručne osposobljenosti za predmete niže gimnazije.

U tijeku 1. semestra ožaljen je gubitak jednoga profesora: 9. prosinca 1852, nakon dužega bolovanja, umro je Vuk Bičanić.

Ovu školsku godinu označuju inače dva izuzetno radosna događaja koji će ostati u trajnom

sjećanju Senjske gimnazije. Njegova Ekscelencija, visoko poštovani gospodin biskup i tajni savjetnik Ožegović pl. Bariabaševački dobio je od Njegove Preuzvišenosti cara Franje Josipa II visoko odličje viteza austrijskoga cara Leopolda.

Kao dokaz milostive naklonosti i očinske skrbi visokoga Ratnog ministarstva i Zemaljske generalkomande poklonjen je ovdašnjoj Gimnaziji u znak priznanja za njezin uspjeh umjetnički uljeni portret Njegove Apostolske Preuzvišenosti u naravnoj veličini, u maršalskoj uniformi, s prekrasnim zlatnim okvirom, koji je svečano otkriven 19. ožujka 1853.

Značajna je napokon i odluka visokoga Ratnog ministarstva koja je uslijedila nakon saopćenja visokoga Ministarstva za školstvo, a prema naredbi Zemaljske vojne komande od 4. ožujka iste godine, prema kojoj se po položaju i plaći izjednačuju učitelji ove Gimnazije koji su polagali natječajne ispite i osposobljeni su za nastavnike, s onim učiteljima koji su polagali nastavnički ispit prema provincijskom zakonu ozakonjenom visokom odlukom od 23. kolovoza 1849.

Prevela:
Zlata Derossi

CHRONIK DES GYMNASIUMS IN SENJ Zusammenfassung

Die Chronik des Gymnasiums in Senj knüpft der Autor an die Fäden der Vergangenheit an. Er konstatiert, dass viele Daten aus der entfernteren Vergangenheit mangeln, aber doch lässt sich mit Wahrscheinlichkeit annehmen, dass zur Vorbereitung für den geistlichen Stand eine Art Schulung dennoch bestehen musste. Die Angaben über die Schulanstalten aus der näheren Vergangenheit beweisen, dass schon im XVIII. Jahrhundert die Pauliner im ehemaligen Dominikanerkloster Gymnasialschule unterhalten haben.

Für die Wiederherstellung des Gymnasiums hatte grosse Verdienste der bekannte Senjer und Modrušer Bischof Mirko Ožegović. Auf eigene Kosten führte er 1839 die erste Grammatikklasse ein, 1840 die zweite, 1841 die dritte und 1842 die vierte. Aber die Wiedererrichtung des Gymnasiums datiert sich vom April 1843, weil erst dann die Restaurierung des Senjer Gymnasiums offiziell bewilligt wurde.

Von da an ist dieses Gymnasium eine öffentliche Lehranstalt, und ihre Zeugnisse respektiert man in allen österreichischen Staaten.

Der Autor des Artikels erwähnt alle relevanten Daten über die Tätigkeit dieser Schule, so dass diese Arbeit eine wertvolle Quelle für alle Erforscher der Schulgeschichte, besonders der Senjer Schulgeschichte, darstellt.